

Paavo Väyrynen kp ym.

Lakialoite laiksi kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa ja Euroopan talous- ja rahaliitossa

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi laki kansanäänestyksestä, jonka aiheena on Suomen jäsenyys Euroopan unionissa ja Euroopan talous- ja rahaliitossa. Perustuslain mukaan äänestys on neuvoa-antava. Äänestys toimitettaisiin vuonna 2019 järjestettävien Euroopan parlamentin vaalien yhteydessä.

Äänestäjien vastattaviksi esitettäisiin seuraavat kysymykset: "Hyväksyttekö Suomen jäsenyyden Euroopan unionissa?" ja "Hyväksyttekö Suomen jäsenyyden Euroopan talous- ja rahaliitossa?"

Äänestäjän tulisi vastata kysymykseen joko "KYLLÄ" tai "EI". Äänestyksen tulos vahvistettaisiin samaan aikaan Euroopan parlamentin vaalien tuloksen vahvistamisen kanssa.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

Suomen liittyminen Euroopan unioniin

Suomi liittyi Euroopan unionin jäseneksi tavalla, joka on perustuslain valossa hyvin kyseenalainen.

Käsitellessään sopimusta Suomen liittymisestä Euroopan unioniin eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi ulkoasiainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa (PeVL 14/1994 vp), että se voitiin käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla 2/3 enemmistöllä edellyttäen, että sitä ennen järjestetään neuvoa-antava kansanäänestys.

Eriävien mielipiteiden mukaan lakiehdotus olisi tullut käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Tällöin lakiehdotus olisi tullut jättää lepäämään seuraavien eduskuntavaalien jälkeen pidettäville valtiopäiville, jolloin sen hyväksymiseen olisi tarvittu 2/3 enemmistö. Lakiehdotuksen kiireellinen käsitteleminen olisi edellyttänyt 5/6 enemmistöä.

Lakialoite LA 36/2018 vp

Valiokunnan jäsenten kannanotot eivät noudattaneet hallitus/oppositio-jakautumaa. Myös suuri osa hallituspuolueiden edustajista oli 67 §:n mukaisen käsittelyjärjestyksen kannalla.

Suomen liittymisestä Euroopan unioniin päätettiin siis tavalla, joka antaa tälle ratkaisulle heikon legitimitietin. Tämä puute korostuu sen vuoksi, että jäsenyyspäätöksen katsottiin jälkikäteen tehdyllä tulkinnalla merkinneen Suomen liittymistä myös Euroopan talous- ja rahaliittoon.

Euroopan unionin luonne on muuttunut ja muuttumassa tavalla, josta ei ollut tietoa jäsenyyspäätöstä tehtäessä.

Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmää on kehitetty ylikansallisen liittovaltion suuntaan.

Euroopan talous- ja rahaliittoa ollaan kehittämässä unionin liittovaltioytimeksi, joka vauhdittaisi koko unionin muuttumista ylikansallisen liittovaltion suuntaan.

Euroopan unionin yhteistä puolustuspolitiikkaa ja puolustusta on ryhdytty syventämään siten, että unionista tulisi sotilasliitto ja sotilaallinen suurvalta. Suomi on ollut Ranskan rinnalla aloitteellinen tämän kehityksen edistämisessä. Sen myötä Suomen turvallisuuspoliittinen asema uhkaa olennaisella tavalla muuttua.

Liittymispäätöksen heikko legitimitietti ja Euroopan unionin luonteen olennainen muuttuminen edellyttävät, että järjestetään uusi kansanäänestys. Kansalaisille on tarjottava mahdollisuus ottaa kantaa unionin tulevaisuuteen ja siihen, hyväksyvätkö he Suomen jäsenyyden luonteeltaan muuttuneessa ja muuttuvassa unionissa.

Suomen eroaminen Euroopan unionista merkitsisi eroamista myös euroalueesta.

Kansanäänestyksessä on tarjottava kansalaisille mahdollisuus ottaa erikseen kantaa Suomen jäsenyyteen euroalueessa.

Talous- ja rahaliiton perustaminen

Euroopan talous- ja rahaliitto perustettiin Maastrichtin sopimuksella. Siihen sisältyi aikataulu vaiheittaisesta siirtymisestä yhtenäisvaluutta euroon. Sopimuksessa määriteltiin myös kriteerit, joiden tuli täytyä silloin, kun rahaliiton kolmanteen vaiheeseen vuoden 1999 alussa siirrytään ja yhtenäisvaluutta otetaan käyttöön.

Sopimuksen mukaan euroon siirtyisivät kaikki ne EU:n jäsenmaat, jotka täyttävät kriteerit.

Tanska ja Yhdistynyt Kuningaskunta olivat kuitenkin varanneet itselleen oikeudellisen mahdollisuuden jäädä ulkopuolelle. Suomi ja Ruotsi ilmoittivat päättävänsä euroalueeseen kuulumisesta erikseen.

Valtioneuvosto antoi eduskunnalle 24.2.1998 tiedonannon Suomen liittymisestä euroalueeseen.

Lakialoite LA 36/2018 vp

Tiedonanto perustui siihen oikeudelliseen tulkintaan, että Suomen jäsenyys euroalueessa tuli ratkaistuksi siinä yhteydessä, kun eduskunta neuvoa-antavan kansanäänestyksen jälkeen vuonna 1994 hyväksyi liittymisen Euroopan unioniin.

Ruotsissa ja Tanskassa Maastrichtin sopimusta tulkittiin toisin. Molemmissa maissa liittymisestä euroalueeseen järjestettiin erillinen kansanäänestys.

Vaikka Tanskalla oli sopimuksen nojalla mahdollisuus jäädä pysyvästi euroalueen ulkopuolelle, hallitus vei liittymisen kansanäänestykseen vuonna 2000. Selvä enemmistö hylkäsi jäsenyyden.

Ruotsissa kansanäänestys järjestettiin vuonna 2003. Sielläkin jäsenyys tuli selvin numeroin hylätyksi.

Mielipidemittausten perusteella oli selvää, että Suomessakin euroalueeseen liittyminen olisi hylätty, jos siitä olisi järjestetty kansanäänestys.

Maastrichtin sopimuksen mukaan edellytyksenä rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymiselle oli se, että vähintään puolet jäsenmaista täyttää ennalta asetetut taloudelliset kriteerit. Tämä ehto ei ollut täyttyneessä.

Tiedonannossa valtioneuvosto ilmoitti tavoittelevansa mahdollisimman monen jäsenmaan liittymistä euroalueeseen heti alussa. Hallitus korosti myös sitä, että se haluaa Suomen olevan mukana unionin tiivistyvässä ytimessä. Euroalueeseen pyrkivistä maista ulkopuolelle jätettiin aluksi vain Kreikka, mutta lopulta sekin otettiin mukaan ennen eurojen käyttöönottoa.

Euroalueen vakavat taloudelliset ongelmat ja kriisit johtuvat siitä, että yhtenäisvaluutassa on mukana liian erilaisia kansantalouksia.

Suomen liittyminen euroalueeseen

Euroopan talous- ja rahaliiton jäseneksi Suomi vietiin suorastaan perustuslain vastaisesti ilman kansanäänestystä ja vain tiedonantomenettelyä käyttäen.

Ennen EU-kansanäänestystä valtioneuvosto lähetti kaikkiin kotitalouksiin siihen liittyneen virallisen tiedotteen, jossa talous- ja rahaliitto esitettiin vain etäisenä tulevaisuuden hankkeena: "Tulevaisuuden tavoite on talous- ja rahaliitto. Sen on määrä johtaa yhteen sovitettuun talous- ja budjettipolitiikkaan, kiinteisiin valuuttakursseihin, yhteiseen rahapolitiikkaan ja keskuspankkiin sekä myöhemmin yhden, yhteisen valuutan käyttöönottoon."

Kun eduskunta käsitteli liittymissopimusta, se nimenomaan totesi, että sopimus ei merkinnyt sitä, että Suomi olisi samalla päättänyt liittyä tai edes sitoutunut liittymään myös euroalueeseen.

Perustuslakivaliokunta totesi mietinnössään:

"Valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomen puolelta on jäsenyydestä neuvoteltaessa todettu, että talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtyminen edellyttää valtiosäännön mu-

Lakialoite LA 36/2018 vp

kaan eduskunnan myötävaikutusta. Tähän viitaten valiokunta katsoo, että liittymissopimus ei vielä voi merkitä sitoutumista osallistua talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen."

Ulkoasiainvaliokunta puolestaan edellytti, että "Suomen mahdollisesta liittymisestä rahaliiton kolmanteen vaiheeseen päätetään aikanaan eduskunnassa hallituksen erillisen esityksen pohjalta, jolloin hallituksen on arvioitava Suomen osallistumista mm. mietinnössä mainittujen seikkojen valossa." Täysistunnossa koko eduskunta yhtyi tähän kannanottoon.

Kun päätöksenteon aika EMU:n kolmanteen vaiheeseen siirtymiseksi lähestyi, valtioneuvosto kuitenkin katsoi, että EU-liittymissopimus satoi Suomea liittymään euroalueeseen ja että liittymisen itse asiassa oli hyväksytty jo liittymissopimuksesta toteutetussa kansanäänestyksessä ja sen jälkeen suoritetussa eduskuntakäsittelyssä. Tällä perusteella pidettiin oikeudellisesti mahdollisena tehdä liittymispäätös eduskunnassa vain tiedonantomenettelyä käyttäen.

Liittymispäätöksen käsittely eduskunnassa

Kun perustuslakivaliokunta antoi suurelle valiokunnalle lausuntonsa (PeVL 18/1997 vp) valtioneuvoston selonteosta "Talous- ja rahaliitto - Suomen vaihtoehdot ja kansallinen päätöksenteko" (VNS 4/1997 vp), se katsoi, että liittymispäätös tulisi tehdä tiedonannon asemesta erillisen lakiehdotuksen pohjalta. Tämä vastaisi sen mukaan "pätöksenteon merkittävyydelle ja legitimitetille asetettuja odotuksia".

Suuri valiokunta oli samalla kannalla. Se huomautti, "että talous- ja rahaliiton toteutuessa tavalla, joka asiallisesti merkitsee etääntymistä Maastrichtin sopimuksen määräyksistä, tämä tulee korostamaan kansallisen päätöksentekomuodon poliittisen legitimitetin tarvetta. Etenkin, jos kolmanteen vaiheeseen siirtyvistä valtioista päätettäessä sovelletaan perustamissopimusta tavalla, jossa sopimuksen tulkinnan ja muuttamisen välinen ero hämärtyy, laki, joka valtuuttaa valtioneuvoston ryhtymään asian vaatimiin toimiin, voi olla omiaan vahvistamaan päätöksen hyväksyttävyyttä kansalaisten silmissä."

Eriävissä mielipiteissä ja vastalauseissa katsottiin, että riittävän legitimitetin saavuttamiseksi liittyminen tulee käsitellä lakiehdotuksen pohjalta ja että siitä tulee järjestää neuvoa-antava kansanäänestys, kuten Ruotsissa oli päätetty tehdä. Lisäksi vastalauseissa edellytettiin, että perustuslain 72 §:ää tulee muuttaa, koska sen mukaan Suomen rahayksikkö oli markka.

Valiokunnan mietinnössä ja vastalauseissa esitetyistä kannanotoista huolimatta valtioneuvosto antoi euroalueeseen liittymisestä eduskunnalle vain tiedonannon.

Tiedonantokäsittelyn yhteydessä suurelle valiokunnalle antamassaan lausunnossa perustuslakivaliokunta totesi:

"Perustuslakivaliokunnan toimialan kannalta tiedonannon puutteena on, että euroalueeseen osallistumisen valtiosääntöoikeudelliset vaikutukset ovat jääneet lähemmin erittelemättä. Euroalueeseen osallistuminen ikään kuin aktivoi eräät merkittävät EY:n perustamissopimuksesta (esim. EKP:n asetuksenantovalta) sekä EKPJ:n ja EKP:n perussäännöstä (esim. Suomen Pankin asema

Lakialoite LA 36/2018 vp

EKP:n määrittelemän rahapolitiikan täytäntöön panijana) seuraavat lakipoikkeukset, jotka sinänsä on jo saatettu voimaan valtionsisäisesti EU-liittymissopimuksen voimaansaattamislilla."

Eriävissä mielipiteissä tämä tuotiin esiin vielä selkeämmin. Lisäksi niissä todettiin, että

"Rahaliiton perustaminen puuttuu syvästi jäsenvaltioiden suvereenisuuteen. Oikeus määrätä valuutasta kuuluu valtion suvereenisuuden ydinalueeseen. Kun tästä määräysvallasta luovutaan, kaotetaan taloudellisen itsenäisyyden perustaan."

Eriävissä mielipiteissä katsottiin, että liittymispäätös tulisi tehdä lailla, joka pitäisi säätää perustuslainsäätämisyjärjestyksessä tai alistaa se neuvoa-antavaan kansanäänestykseen. Lisäksi niissä edellytettiin perustuslain 72 §:n kumoamista.

Euroalueen taloudelliset ongelmat

Euroalueen perustamisen jälkeiset tapahtumat ovat osoittaneet, että perustuslakivaliokunnan lausunnoissa ja niihin liitetyissä eriävissä mielipiteissä esitetyt näkemykset olivat perusteltuja. Euro ei ole muodostunut Maastrichtin sopimuksen tarkoittamaksi yhtenäisvaluutaksi.

Yhtenäisvaluuttaan siirryttäessä rikottiin Maastrichtin sopimusta. Enemmistö jäsenmaista ei täyttänyt konvergenssikriteerejä. Tehtiin poliittinen päätös, jolla mukaan otettiin kaikki halukkaat jäsenmaat Kreikkaa lukuun ottamatta.

Kreikkakin hyväksyttiin euroalueen jäseneksi ennen euroseteleiden ja -kolikoiden käyttöönottoa, vaikka se ei silloinkaan täyttänyt kriteerejä. Suomen hallitus teki lisäksi menettelytapavirheen, kun se ei tuonut Kreikan jäsenyyttä lainkaan eduskunnan käsiteltäväksi.

Toisen kerran EU:n perussopimusta rikottiin vuoden 2010 alussa, kun Kreikkaa ja muita kriisimaita ryhdyttiin tukemaan taloudellisesti. Tämä oli vastoin "no bailout" -periaatetta.

Euroopan komission kesäkuussa 2015 julkaisema niin sanottu viiden puheenjohtajan kertomus täydellisen talous- ja rahaliiton luomiseksi merkitsisi toteutuessaan euroalueen muuttumista yhteisvastuulliseksi velkaunioniksi ja ylikansalliseksi liittovaltioksi.

Kokemus osoittaa, että täydellisen talousunionin kaltaiset suunnitelmat ajetaan unionissa läpi vastustuksesta huolimatta ja tarvittaessa perussopimuksia rikkoen.

Eroamisen taloudelliset vaikutukset

Suomi on kärsinyt yhtenäisvaluutasta hyvin paljon, mutta joutunut siitä huolimatta tukemaan kriisimaita.

Suomen tilanteen osoittaa havainnollisesti vertailu Ruotsiin. Kansantaloutemme ovat keskenään hyvin samankaltaiset. Ruotsilla on ollut oma valuutta, jonka kurssi on tarpeen mukaan vaihdellut. Talouskasvun ansiosta työllisyystilanne on säilynyt suhteellisen hyvänä ja julkinen talous on

Lakialoite LA 36/2018 vp

ollut hyvässä kunnossa. Kun Ruotsi ei ole euroalueessa, sen ei ole tarvinnut antaa taloudellista tukea kriisimaille.

Vuodesta 2008 lähtien Ruotsin kansantalous on kasvanut noin 25 prosentilla, kun Suomessa on samaan aikaan kärsitty pitkäaikaisesta taantumasta. Ekonomistit puhuvat talouden menetetyistä vuosikymmenestä.

Euron vuoksi Suomen talouskasvu on ollut heikkoa ja työttömyys korkealla tasolla. Julkiseen talouteen on kasvanut paha alijäämä, ja valtiontalous on nopeasti velkaantunut. Veroja on korotettu samalla, kun valtion ja kuntien menoja on kovalla kädellä karsittu. Kriisimaita Suomi on tukenut ottamalla itselleen lisää velkaa.

Käydyn keskustelun perusteella useimmat asiantuntijat nykyään katsovat, että Suomen liittyminen euroalueeseen oli paha virhe. Useimmat asiantuntijat ovat myös sitä mieltä, että Suomen olisi parempi olla euroalueen ulkopuolella. Monet heistä kannattavat Suomen eroamista euroalueesta. Jotkut kuitenkin vastustavat euroeroa sillä perusteella, että se aiheuttaisi heidän mielestään liian suuria hankaluuksia ja kustannuksia.

Näitä siirtymävaiheen haittoja ja kustannuksia on verrattava niihin hyötyihin, joita eroamisella saavutettaisiin. Suomen kansantalous ja koko suomalainen yhteiskunta alkaisivat välittömästi hyötymään euroerosta. Hyödyt ovat kuitenkin vielä suuremmat, kun tarkastellaan jäsenyyden vaikutuksia maamme talouspolitiikkaan ja kansantalouteen pitkän aikavälin kehitykseen.

Suomen kansantalous poikkeaa olosuhteiltaan kaikista muista euroalueen maista. Tulevaisuudessakin on odotettavissa epäsymmetrisiä häiriöitä, jotka aiheuttavat meille erityisiä ongelmia. Yhä pidemmälle viety talouspolitiikan koordinaatio ja kasvava yhteisvastuu vahingoittavat Suomea muita jäsenmaita enemmän. Täydellisessä talous- ja rahaliitossa mukana oleminen olisi tuhoisaa Suomen kansantaloudelle.

Kansanäänestysten vaihtoehdot

Viime aikoina vastustus ylikansallista yhdentymistä vastaan on kasvanut Euroopan unionissa ja euroalueella. Britannia on päättänyt kansanäänestyksen perusteella erota jopa Euroopan unionista. Italiassa ja monessa muussa talous- ja rahaliiton jäsenmaassa on laajaa kannatusta maan eroamiseksi euroalueesta.

Suomen kansan on voitava ottaa kansanäänestyksessä kantaa siihen, olisiko maamme erottava Euroopan unionista ja Euroopan talous- ja rahaliitosta. Eroaminen Euroopan unionista merkitsisi eroamista myös talous- ja rahaliitosta.

Suomen eroaminen Euroopan unionista palauttaisi olennaisen osan Suomen valtiollisesta itsenäisyydestä. Suomi olisi Norjan tapaan Euroopan talousalueen jäsen. Maallamme olisi mm. itsenäinen ulko-, turvallisuus- ja kauppapolitiikka, raha- ja talouspolitiikka, maatalouspolitiikka ja aluepolitiikka.

Lakialoite LA 36/2018 vp

Erillinen kansanäänestys Suomen jäsenyydestä euroalueessa on välttämätön senkin vuoksi, että siihen aikanaan liitettiin perustuslain vastaisesti ilman kansanäänestystä ja vain tiedonantomenetelyä käyttäen.

Jäsenyys euroalueessa on aiheuttanut Suomelle suurta taloudellista ja yhteiskunnallista vahinkoa, joka on heijastunut kielteisellä tavalla kansalaisten jokapäiväiseen elämään suurena työttömyytenä, köyhyyden lisääntymisenä sekä sosiaaliturvaan, terveydenhuoltoon ja koulutukseen kohdistuneina julkisten menojen leikkauksina.

Jos Suomi jatkaisi talous- ja rahaliiton jäsenenä, euroalueen tulevat kriisit aiheuttaisivat kansallemme vakavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia ongelmia. Lisäksi joutuisimme kantamaan yhä suurempaa vastuuta muiden jäsenmaiden taloudesta ja menettäisimme lopunkin taloudellisen ja lopulta myös valtiollisen itsenäisyytemme.

Jos kansanäänestys sen sijaan johtaisi Suomen eroamiseen euroalueesta, taloutemme ja itsenäisyytemme vahvistuisivat ja olisimme raha- ja talouspolitiikan suhteen samassa asemassa kuin muut Pohjoismaat. Tämä avaisi uusia mahdollisuuksia Pohjolan yhteisön rakentamiselle.

TOIMEENPANOLAISIA TARVITTAVAT SÄÄNNÖKSET

Kansanäänestyksen toimeenpano vaatii aina erityisen tätä koskevan lain säätämistä. Siinä on oltava säännökset:

- äänestyksen ajankohdasta,
- kansanäänestyksen aiheesta,
- äänestäjille esitettävistä vaihtoehtoista,
- siitä, käytetäänkö yhtä vai useampaa äänestyslippua,
- äänestyslippujen ulkomuodosta,
- äänestyslippujen sisällöstä: aihe, ajankohta, vaihtoehdot, tila äänestämismerkinnöille ja tarvittavat äänestämisohjeet,
- äänestyslippujen mitättömyydestä,
- äänestämisestä: äänestämistapa,
- siitä, miten valtio tiedottaa vaihtoehtoista, ja
- eri vaihtoehtoja koskevan tiedottamisen tukemisesta.

Nämä säännökset ehdotetaan sisällytettäväksi lakiin. Muilta osin kansanäänestyksessä sovellettaisiin siitä perustuslaissa olevia säännöksiä, lakia menettelystä neuvoa-antavassa kansanäänestyksessä (571/1987), ja tämän nojalla soveltuvien osin vaalilakia (714/1998).

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kansanäänestyksen järjestämiseksi Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa ja Euroopan talous- ja rahaliitossa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Kansanäänestyksen toimittamisaika ja -menettely

Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa ja Euroopan talous- ja rahaliitossa toimitetaan neuvoo-antava kansanäänestys vuonna 2019 järjestettävien Euroopan parlamentin vaalien yhteydessä.

Kansanäänestyksessä noudatetaan menettelystä neuvoo-antavissa kansanäänestyksissä annettua lakia (571/1987), jollei jäljempänä toisin säädetä.

2 §

Ennakkoäänestys

Ennakkoäänestys suoritetaan Euroopan parlamentin vaalien ennakkoäänestyksen yhteydessä.

3 §

Kysymyksenasettelu ja vastausvaihtoehdot

Kansanäänestyksessä esitetään äänestäjien vastattavaksi seuraavat kysymykset: "Hyväksyttekö Suomen jäsenyyden Euroopan unionissa?" ja "Hyväksyttekö Suomen jäsenyyden Euroopan talous- ja rahaliitossa?" Äänestäjän tulee vastata kysymyksiin joko "KYLLÄ" tai "EI".

4 §

Äänestyslippu

Kansanäänestyksessä käytetään kahta, erillistä äänestyslippua. Ne painetaan valkealle paperille, niiden on oltava vakiokokoa 148 x 210 mm, niistä on selvästi käytävä ilmi, miten ne taitetaan kokoon, ja niiden on turvattava äänestyssalaisuuden säilyminen.

Äänestyslippujen sisäpuolelle painetaan otsikko, jossa mainitaan, että äänestyslippua käytetään kansanäänestyksessä, joka koskee Suomen jäsenyyttä joko Euroopan unionissa tai Euroopan talous- ja rahaliitossa. Äänestyslipun taitekohdan oikealle puolelle painetaan 3 §:ssä mainittu kysymys ja sanat "KYLLÄ" ja "EI" sekä kumpaakin vastausvaihtoehtoa varten ruutu siten sijoitettuna, että ruudun sijoituksesta selvästi käy ilmi, kumpaa vastausvaihtoehtoa se tarkoittaa. Äänestyslippuihin painetaan vielä ohje äänestysmerkinnän tekemisestä.

Äänestyslipussa käytetään suomen ja ruotsin kieltä.

Lakialoite LA 36/2018 vp

5 §

Äänestäminen

Äänestäminen tapahtuu merkitsemällä rasti (X) jompaankumpaan äänestyslipuissa olevista ruuduista.

Äänestykseen ei sovelleta, mitä menettelystä neuvoa-antavissa kansanäänestyksissä annetun lain 5 §:n 1 momentissa säädetään äänestäjän mahdollisuudesta ilmaista, ettei hän kannata mitään esitetyistä vaihtoehtoista.

6 §

Äänestyslipun mitättömyys

Sen lisäksi, mitä vaalilain (714/1998) 85 §:n 1 momentin 1—4 ja 6 kohdassa säädetään, on äänestyslippu mitätön, jos äänestysmerkintä on tehty kumpaankin äänestyslipussa olevaan ruutuun tai jos sitä ei ole tehty lainkaan taikka jos se on niin epäselvä, ettei siitä käy ilmi, kumpaa vaihtoehtoa äänestäjä on kannattanut.

Äänestyslippuun rastin lisäksi tai sen sijasta tehtyä merkintää, joka ainoastaan selventää, kumpaa vaihtoehtoa äänestäjä on kannattanut, ei ole pidettävä asiattomana eikä äänestyslippua tällaisen merkinnän johdosta mitättömänä.

7 §

Äänestyksen tuloksen vahvistaminen

Äänestyksen tulos vahvistetaan samalla tavoin ja samaan aikaan kun Euroopan parlamentin vaalien tulos vahvistetaan.

8 §

Tiedottaminen ja sen tukeminen

Valtioneuvosto hyväksyy oikeusministeriön esittelystä yleisistunnossaan tiedotteen, jossa selostetaan tasapuolisesti niitä vaikutuksia, joita Suomen jäsenyydellä Euroopan unionissa ja Euroopan talous- ja rahaliitossa on ollut ja on, sekä todetaan, mistä kansanäänestyksissä on kysymys. Tiedote toimitetaan niille, joille lähetetään ilmoitus äänestysoikeudesta, sekä saatetaan muullakin tavoin kansalaisten tiedoksi ja saataville. Tiedote voidaan toimittaa ilmoituskortin ja -kirjeen yhteydessä.

Valtion vuoden 2019 talousarvioon varataan määräraha, joka on jaettava harkinnanvaraisina avustuksina tasapuolisesti eri vaihtoehtoja koskevan tiedottamisen tukemiseen.

Avustukset myöntää valtioneuvoston kanslia.

Lakialoite LA 36/2018 vp

9 §

Tarkemmat määräykset ja ohjeet

Oikeusministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä ja ohjeita tämän lain soveltamisesta. Valtioneuvoston kanslia antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet 8 §:n 2 momentissa tarkoitettujen avustusten tarkemmista jakoperusteista sekä niiden hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta.

10 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 26.9.2018

Paavo Väyrynen kp
Laura Huhtasaari ps
Leena Meri ps
Olli Immonen ps
Ville Tavio ps
Ritva Elomaa ps
Rami Lehto ps
Jari Ronkainen ps
Markus Mustajärvi vas